

РЕЦЕНЗИЯ

на проф. Митко Динев, професор в НХА, гр. София, относно докторска теза на Елизар Милев „Тенденции в развитието на лятото стъкло в България“/художествено-естетически и технологични аспекти/ за присъждане на образователна и научна „доктор“, с научен ръководител проф. Николай Драчев

Представеният дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на докторант Елизар Милев е посветен на проблемите, свързани с формообразуването чрез леене на стъкло в контекста на творческите, идейно-естетическите, художествените и производствени процеси в зависимост от технологичните иновации и креативни практики. Предпоставките за обосноваването и осъществяването на изследването се коренят в променените отношения, ориентации, очаквания, обществено-естетически тенденции и нагласи, които са продиктувани от новите постмодерни представи и разбирания за изкуството, както и променените условия на живот, на създаване и възприемане на културни и арт продукти, породени от съвременната технологична епоха. Според автора: „Всички тези промени се трансформират изключително успешно върху изделията от стъкло. Някак неслучайно тази символност и знаковост на стъклото добива още по-голяма сила в съвременния начин на живот и авторски прочит. Едните с цел удобство и комфорт, другите с цел провокация и пропаганда.“

Дисертационната разработка се отличава с балансирана структура, съставена от увод, три глави, заключение и списък на използваната литература, цветни приложения, общо 68 бр. Като цяло е дисертабилна и покрива слабо засегната област в научноизследователското поле на

декоративно-приложните изкуства в стъкло, и дава възможност за изследване и сравнителен анализ на художествено-творческите и технологични практики и формообразуващи инструменти спрямо стъклото като материал от Индустриалната революция до съвременната дигитална епоха, подкрепени с описателни характеристики на основните компоненти на формообразуване, поднива и взаимовръзки.

Докторантът показва, че умее да систематизира, анализира и обобщава наличния идеен и фактически материал за целите на изследването си, демонстрирайки своите научни познания и лични професионални виждания, като по този начин успява да постави и реши някои от най-важните въпроси и проблеми, свързани с разкриване значимостта на технологиите в развитието на лятото стъкло, с проучването и отразяването на значимите стилове и течения в изкуството, произтичащи от тях, както и въпроси свързани с изясняване на факторите, маркиращи както тенденциите, така и условията за тяхното зараждане в страната ни. В хода на изследването той успява да изведе схващането, че липсата на роботещи предприятия за стъкло е съществен проблем за реализацията на дизайнерските умения, идеи, творчески проекти и новаторски практики.

В Първа глава „История, развитие, художествено-естетически аспекти и социално значение на стъклото“ Елизар Милев разглежда някои от най-съществените формообразуващи периоди в развитието на стъклото от преди повече от 3500 години пр.Хр. до наши дни. Общият исторически преглед на най-ранните етапи на формообразуването на стъклото спомага за добиването на по-ясна представа за ролята и значението на технологиите в човешкото развитие, като маркира важните преломни моменти в човешката история. Проследени и проучени са темповете на производителност и на порождащите се идеи и художествени решения за масовост и заинтересованост, налагани

от Индустриалната революция, които обосновават особената ситуация в която се намират декоративно-приложните изкуства и дизайна, вследствие на изместването на човека от машинната техника.

Във Втора глава „Българското лято стъкло-примери, постижения и развитие“ обстойно са проучени съществените компоненти при формообразуването в стъклото, като са разгледани част от съществуващите понятия за форма, формообразуване, художествено стъкло и технология. Разгледана е ролята на дизайна за утвърждаването на нови естетико-художествени определени идейно-естетически и естетико-художествени принципи. Докторантът представя емпирично изследване на съвременни български автори работещи в областта на лятото стъкло. Уточнени са възможностите за свободна манипулация и интерпретация, характерна за лятото стъкло в смисловата рамка на разместването на културните социално-икономически пластове. Изяснено е, че общия резултат между физико-химичния процес и избора на моделиране и художествено интерпретиране на стъклото чрез етапът на високо температурно леене, през който преминават изделията до превръщането им в конкретни артефакти.

Трета глава, озаглавена „Технологични аспекти“ е посветена на техническата и практическа авторска намеса във формообразователния процес на лятото стъкло и в нея се разкриват формоизграждащите методи, които се явяват основополагащи в творческите, стиловообразуващи фактори. В нея са изведени основните принципи и варианти за естетико-художествена интерпретация в процесите на конструиране на калъпи в съответствие с декоративно-приложната и елитарно-естетична форма. Разгледани са различните техники за формообразуване на лятото стъкло.

В заключението е подчертано, че въпреки разширените възможности за възпроизводство на формата, които предоставят новите технологии,

формообразуването ще бъде в определена идейна, творческа и структуроопределяща зависимост от авторското присъствие. Независимо от все по-бързо развиващата техника за формообразуване, човешката намеса – ръка и мисъл, ще продължават да бъдат основния инструмент, чрез който автора стъklar ще изразява своите художествени и пластични умения.

Докторската теза съдържа научни резултати, които представляват личен принос на докторантът и илюстрират един по-различен поглед от досега познатите възгледи и становища върху изследваната проблематика. Между научно-теоретичните приноси се открояват тези, свързани с представянето на собствени творчески гледни точки и творчески подходи във формообразувания процес, придружени от богат снимков материал на авторски творби, създадени през годините на обучение и артистична практика, както и формирането на хипотезата, че технологиите в лятото стъкло могат да бъдат възприемани не само като възможност за бързо и лесно тиражиране, но и като поле за иновативни и креативни творчески решения относно естетиката на формите. Сред практико-приложните приноси се отличава този, който се основава на използването на натрупания практически и творчески опит на докторанта в учебния процес в специалностите, изучаващи дизайн и формообразуване на стъклото и по-конкретно специалността „Дизайн на порцелан и стъкло“ в НХА, гр. София.

Научната новост на дисертационната теза, многопосочността и разнородността на проучванията, анализите и професионалните становища в изследваната област, както и специализиран понятийно-терминологичен апарат и интуитивно ползваните методологически аспекти са сред онези положителни страни на докторанта, довели до изчерпателна и смислова разработката на дисертацията. Като цяло дисертационния труд на Елизар Милев се характеризира с оригиналност на изследването, засягащо важни

проблеми в процесите на лятото художествено стъкло в зависимост технологичните новости и иновативни концепции, от което се налага изводът, че представлява определен принос както към теорията, така и към практиката, и отговаря на необходимите изисквания за разработване и написване.

Всичко това ми дава основание да заявя, че са налице пълни основания, като член на Научното жури да дам положителна оценка на дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ на докторант Елизар Милев

София,

04. 03. 2017г.

проф. Митко Динев